

Beleidsplan Meer- en hoogbegaafdheid

Stichting Nije Gaast

Inhoud

Inhoud	2
Inleiding	3
1. Doelstelling Nije Gaast	4
1.1 De vijf leerlijnen	4
1.2 Onze visie op meer- en hoogbegaafde leerlingen	5
2. Hoogbegaafdheid- beknopte achtergrondinformatie	6
2.1 Theorie	
3. Kenmerken van meer- en hoogbegaafden, kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong en onderpresteerders	8
3.1 Meer- en hoogbegaafden	8
3.1.1 Overzicht kenmerken van meer- en hoogbegaafden	8
3.2 Overzicht kenmerken kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong	10
3.3 Overzicht kenmerken onderpresteerders	12
4. Signalering en diagnosticering	15
4.1 Compacten en verrijken	15
4.1.1 Richtlijnen compacten en verrijken binnen Nije Gaast (o.a. inzet Levelwerk)	16
5. Uitvoering beleid	18
5.1 Doelstelling met betrekking tot de leerkrachten	18
5.2 Doelstellingen met betrekking tot de IB-ers	18
5.3 Doelstelling met betrekking tot coördinatoren hoogbegaafdheid (op schoolniveau)	18
5.4 Doelstellingen met betrekking tot de coördinatoren hoogbegaafdheid, tevens leerkrachten Plusklas	19
5.5 Doelstellingen met betrekking tot ouders/verzorgers	19
6. Beleid ten aanzien van de Plusklas	21
6.1. Doelstelling met betrekking tot de leerlingen	21
6.2. Toelating	21
6.2.1 Toelatingscommissie	22
6.2.2 Toelatingsprocedure	22
6.2.3 Voorwaarden bij toelating	22
6.3 De Plusklas in praktijk	23
6.3.1 Vaardigheden die in de Plusklas aan de orde komen	23
6.3.2 Overige voorwaarden	23
6.4 Evaluatie plusklasplaatsing	24
6.5 Kwaliteitsbewaking	24
7. Ontwikkeling en scholing	25
Bijlage 1 Richtlijnen Compacten en verrijken binnen Nije Gaast	27

Inleiding

De Stichting voor Christelijk en Algemeen/Bijzonder Basisonderwijs “Nije Gaast” is een stichting met ca. 1100 leerlingen verdeeld over 12 scholen: 6 scholen in de gemeente Súdwest Fryslân en 6 scholen in de gemeente Friese Meren.

Nije Gaast neemt de onderwijsbehoefte van ieder kind serieus. Dit vertaalt zich in het pedagogisch- en didactisch handelen van de leerkracht naar de kinderen toe. Dit vertaalt zich ook in de differentiatie van het onderwijsaanbod. De kinderen die meer kunnen verdienen een uitdagende (leer) omgeving en een leerkracht die weet wat deze kinderen nodig hebben en die weet hoe dit goed te begeleiden. De afgelopen jaren hebben we als Nije Gaast hier veel in geïnvesteerd. Zowel op stichtingsniveau (beleid investeringen, de Plusklas), als op schoolniveau (coördinatoren) als op leerkrachtniveau (scholing).

Dit beleidsplan is bijgesteld naar aanleiding van evaluaties in schooljaar 2014-2015, vanuit het werken in de praktijk en vanuit de ontwikkelingen in de organisatie wat betreft het versterken van het omgaan met differentiatie in iedere groep. Daarmee is dit plan een integraal onderdeel geworden van de visie op onderwijs ‘Goed onderwijs voor ieder kind’ en de vertaling daarvan naar de praktijk. Met deze gerichte aandacht op het onderwijsaanbod, op de vertaling van het organisatie- en schoolbeleid en gerichte aandacht voor de professionalisering zorgen we voor een sterke bodem en daarmee een goede begeleiding van deze kinderen op alle scholen van Nije Gaast.

In dit beleidsplan spreken we over meer- en hoogbegaafde leerlingen en niet alleen over hoogbegaafde leerlingen. In de literatuur wordt dit onderscheid gemaakt alleen op grond van cognitieve aspecten (zie hoofdstuk 2). Wij kijken naar de totale leerling (zie hoofdstuk 3) en maken daarom geen onderscheid op grond van een IQ bepaling.

1. Doelstelling van Nije Gaast

Nije Gaast wil dat *elke* leerling optimaal onderwijs krijgt en gebruik kan maken van de onderwijsvoorzieningen en de ondersteuning krijgt die daarbij geboden kan worden. Aandacht voor kinderen past in de basiszorg die we willen aanbieden voor *alle* kinderen.

Ter verduidelijking de 5 leerlijnen (naar model van Jan Kuipers, Cedin).

1.1 De vijf leerlijnen

We werken binnen Nije Gaast met het leerstofjaarklassensysteem. In een jaargroep zijn ruwweg vijf leerlijnen te onderscheiden. Leerlijn 5 is het niveau voor die leerlingen, die het reguliere programma voor een belangrijk deel wat betreft de vakinhoudelijke gebieden niet kunnen volgen. Zij zitten op een individuele leerlijn.

Leerlijn 4 is die groep leerlingen die met wat aanpassingen het reguliere traject kunnen blijven volgen. Zij krijgen extra/aangepaste instructie en extra oefentijd. Op deze wijze kunnen ze 'met de klas meedoen'.

Leerlijn 3 is de 'gemiddelde groep'. Deze leerlingen volgen het onderwijstraject zoals het volgens de onderwijsmethode bedoeld is.

In leerlijn 2 zitten intelligente leerlingen die de methode volgen maar daarnaast aanvullende stof kunnen maken. Dat kan betrekking hebben op een enkel vakgebied, maar ook op meerdere terreinen. Zij krijgen aanvullende stof aangeboden, veelal het pluswerk uit de onderwijsmethode en soms aanvullende stof uit ander werk (moeilijker, bijvoorbeeld Levelwerk)

Leerlijn 1 is bedoeld voor de meer- en hoogbegaafde leerlingen. Zij volgen op een aantal gebieden een eigen leerlijn. (vaak met inzet van Levelwerk).

Voorwaarde voor realisatie van dit differentiatieschema is een goed systeem van klassenmanagement en zelfstandig werken. Dit wordt verwerkt in de groepsplannen.

In dit beleidsplan richten we ons met name op leerlijn 1 en 2.

Leerlijnen				
5	4	3	2	1
Ind. leerlijn	Basislijn extra	Basislijn	Basislijn verkort	Ind. Leerlijn
I.H.P. - Maatwerk	Aanpassingen in groepsplan extra instr. extra oef. herhaling	Groepsplan Lijn van de methode <i>basisinstructie</i>	Aanpassingen in groepsplan C/V C/V plus	RISICO I.H.P. + Maatwerk
Maatwerk	Maatwerk		Meer Werk Level werk	Level werk

Schema van vijf leerlijnen

(Bron: CEDIN: Jan Kuipers):

1.2 Onze visie op meer- en hoogbegaafde leerlingen

We willen dat er op onze scholen aandacht is voor meer- en hoogbegaafde leerlingen en dat er in onderwijsinhoudelijk en pedagogisch didactisch opzicht, een passend en gestructureerd onderwijsaanbod wordt gerealiseerd. Ook deze leerlingen moeten zich optimaal kunnen ontplooiën.

Dat betekent :

- dat de wijze van signalering en de diagnose zorgvuldig plaatsvindt.
- dat de aanpak voor deze leerlingen volgens de richtlijnen van HGW (groepsplannen en groepsoverzicht) wordt vormgegeven.
- dat het aanbod van compacten, verrijking en verbreding op een planmatige wijze wordt aangeboden.
- dat de attitude van de leerkrachten met betrekking tot het pedagogisch didactisch handelen ook wordt toegespitst op de behoefte van meer- en hoogbegaafde leerlingen.
- dat er op onze scholen een IB-er / coördinator voor hoogbegaafdheid is en tevens een bovenscholse hoogbegaafdheidsspecialist.

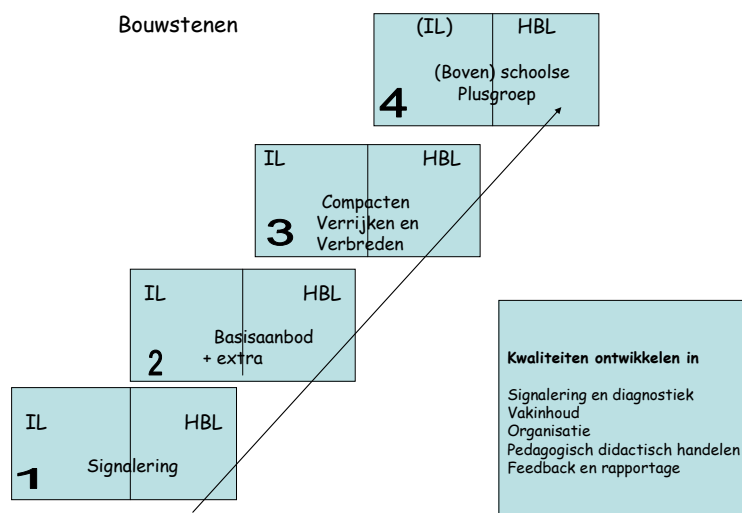
In dit beleidsplan worden deze punten nader omschreven

Uitwerking in de praktijk

De signalering en diagnose van meer- en hoogbegaafdheid wordt op onze school uitgevoerd aan de hand van de digitale versie van het SiDi 3 Protocol (hoofdstuk 4)

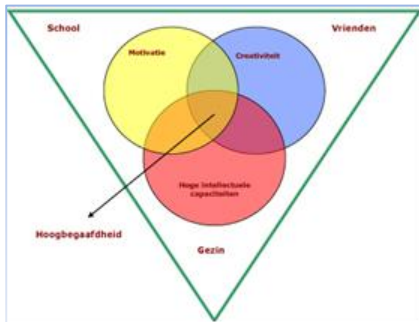
Van leerkrachten en andere medewerkers binnen Nije Gaast wordt verwacht dat zij kwaliteiten ontwikkelen om deze groep te herkennen en erkennen en zo optimaal mogelijk begeleiden. (hoofdstuk 3,4,5)

Het schoolbeleid wordt vastgelegd in een schooleigen plan met betrekking tot meer- en hoogbegaafdheid en betreft bouwsteen 2 in onderstaand schema. Op Stichtingsniveau wordt bouwsteen 3 vastgesteld en het beleid met betrekking tot de Plusklas (bouwsteen 4). Beide zijn vastgelegd in dit beleidsplan.

2. Hoogbegaafdheid- beknopte achtergrondinformatie

2.1 Theorie

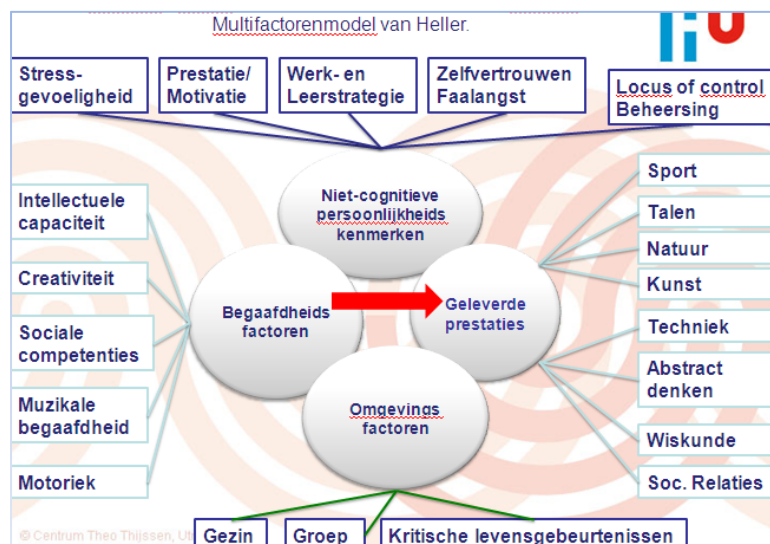
Het model van Renzulli en Mönks gaat ervan uit dat bij hoogbegaafdheid de drie persoonskenmerken: intellectuele capaciteiten, creativiteit en taakgerichtheid (doorzettingsvermogen), in een positieve wisselwerking tot elkaar staan. Deze wisselwerking kan versterkt worden door een positieve invloed vanuit drie omgevingsfactoren, te weten: het gezin, de school, leeftijdgenoten. Een samenspel tussen deze zes genoemde factoren is min of meer voorwaardelijk voor het manifest worden van hoogbegaafdheid. Indien de sociale

omgeving geen ruimte geeft aan een hoogintelligent kind om zich te ontwikkelen, zal de hoogbegaafdheid in de kiem gesmoord worden. Hoogintelligenten kunnen zich ontwikkelen tot hoogbegaafden wanneer de drie persoonlijkheidskenmerken in hoge mate aanwezig zijn, er een positief stimulerende omgeving is en er onderlinge harmonie bestaat tussen de zes genoemde factoren. Het is te vergelijken met bijvoorbeeld de tennissport. Ook hier geldt: je kunt een sporttalent zijn, maar je hebt een aantal karaktereigenschappen (doorzettingsvermogen, de wil om te winnen, etc.) en de steun van je omgeving nodig om een topsporter te worden.

Een recenter toonaangevend model is het Multifactorenmodel van Heller. Dit model is eigenlijk een samenvoeging van het model van Renzulli en Mönks en van de theorie over Meervoudige Intelligentie van

Evenals in het model van Renzulli & Mönks zijn in het model van Heller ook de omgevingsfactoren medebepalend voor het uiteindelijke niveau waarop de hoogbegaafdheid tot uiting komt. Daarnaast zijn volgens Heller en Hany ook niet-cognitieve factoren (individueel, motivationeel en sociaal) medebepalend voor het uiteindelijke niveau en terrein waarop de hoogbegaafdheid tot uiting komt.

Heller beschrijft het samenspel tussen (niet-cognitieve) persoonlijkheidskenmerken (zie bovenaan in het model), begaafdheidsfactoren (zie links), omgevingsfactoren (zie onderaan) en prestatiegebieden (rechts). Dit model is eveneens te gebruiken om voor een kind zicht te krijgen op de bepalende factoren om tot goede prestaties te komen, alsook om de factoren te kennen die een kind juist remmen.

In zijn Multifactorenmodel gaat Heller uit van een verband tussen begaafdheidsfactoren, niet-cognitieve persoonlijkheidskenmerken en omgevingsfactoren.

Intelligentiequotiënt

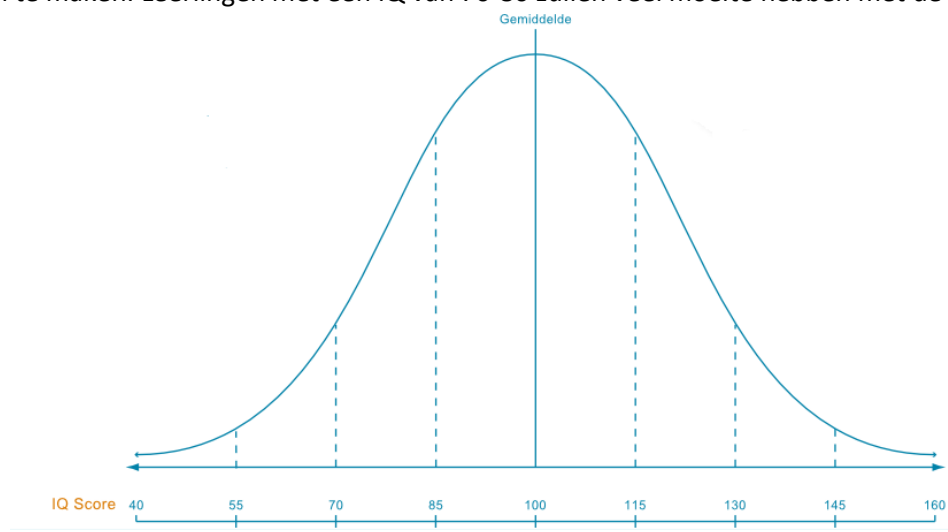
In diverse literatuur wordt aangegeven dat een hoog intelligentiequotiënt (IQ) alleen niet voldoende is om van hoogbegaafdheid te spreken, maar wel een noodzakelijke voorwaarde is. Of er sprake is van hoogbegaafdheid hangt dus mede af van het niveau van de intellectuele capaciteiten.

Deze kan uitgedrukt worden in een intelligentie quotiënt (IQ).

Om duidelijk te maken wanneer men spreekt van hoogintelligent is het belangrijk hier iets meer vanaf te weten. Het gemiddelde IQ is ongeveer 100. Het komt erop neer dat 48 % van de mensen een IQ tussen de 90- 110 heeft. Waarbij opgemerkt moet worden dat een leerling met een IQ van 110 een vlotte leerling zal zijn en een leerling met een IQ van 90 goed zijn of haar best moet doen om zich de leerstof eigen te maken. Leerlingen met een IQ van 70-80 zullen veel moeite hebben met de leerstof en

kinderen met een nog lager IQ zullen vaak aangewezen zijn op speciaal onderwijs of aangepaste lesprogramma's binnen het regulier onderwijs. Mensen met een IQ tussen de 111 en 120 worden

aangemerkt als boven gemiddeld intelligent. Mensen met een IQ tussen de 121 en 130 als begaafd en mensen met een IQ > 130 als hoogbegaafd. De geijkte testen kunnen niet verder meten dan een IQ tot 152, daarboven zijn er geen geijkte testen meer. Mensen met een IQ hoger dan 150 worden als zeer begaafd (genieën) aangemerkt.

3. Kenmerken van meer- en hoogbegaafden, kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong en onderpresteerders

3.1 Meer- en hoogbegaafden

Ongeveer 10% van alle leerlingen laat kenmerken zien die duiden op meer- of hoogbegaafdheid. Naast een sterk ontwikkelingspotentieel beschikken begaafde leerlingen over creërend denkvermogen en een sterke gedrevenheid. Het is niet vanzelfsprekend dat dit zich ook uit in excellente prestaties op één of meerdere gebieden. Hiervoor is een stimulerende leeromgeving nodig, met onderwijsgevenden die rijk onderwijs vormgeven dat (ook) aansluit bij de specifieke onderwijsbehoeften van deze leerlingen.

Binnen de school zijn meer- en hoogbegaafde kinderen vaak te herkennen aan een aantal karakteristieken. Ook kunnen ouders informatie geven. Toch is het moeilijk om te spreken van eigenschappen van meer- en hoogbegaafden, omdat deze karakteristieken onderling erg kunnen verschillen en soms tegenovergesteld zijn. Zo is bijvoorbeeld de ene meer- of hoogbegaafde leerling heel sterk op sociaal gebied, terwijl de andere meer- of hoogbegaafde leerling juist erg op zichzelf is gericht. In de literatuur zijn veel uiteenlopende opsommingen van eigenschappen van meer- en hoogbegaafden te vinden. Hieronder staat een overzicht van de veelvoorkomende eigenschappen zoals die in de literatuur genoemd worden. Let wel: een meer- en hoogbegaafde leerling hoeft niet alle eigenschappen te bezitten van dit overzicht. En het omgekeerde is ook het geval: als iemand één of meer van deze gedragsaspecten vertoont, hoeft dit niet te betekenen dat hij / zij meer- of hoogbegaafd is.

3.1.1.Overzicht kenmerken van meer- en hoogbegaafden:

1. Hoge intelligentie (IQ hoger dan 130)

Er wordt gesproken van "begaafd" als iemand een intelligentiequotiënt (IQ) heeft tussen de 120 en 130 en van "hoogbegaafd" bij een IQ van 130 of hoger.

2. Vroege ontwikkeling

Meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn geestelijk vroegrijp en worden gekenmerkt door een ontwikkelingsvoorsprong. Zij kunnen meestal op vroege leeftijd al lezen, praten, schrijven en hebben een vroege ontwikkeling van getalbegrip. Hierdoor kunnen zij zich gemakkelijk leerstof uit hogere leerjaren eigen maken. Ook stellen zij op jonge leeftijd al vaak levensbeschouwelijke vragen en denken zij al vroeg na over de zin van het leven.

3. Uitblinken op meerdere gebieden

Een bijzondere begaafdheid kan tot uitdrukking komen in motorische, sociale, artistieke en intellectuele vaardigheden. Vaak treden deze begaafdheidsvormen gecombineerd op en blinken meer- en hoogbegaafde leerlingen uit in meerdere gebieden, zoals bijvoorbeeld in taal en wiskunde. Hoogbegaafde leerlingen hebben op taalgebied een grote woordenschat en vertonen een zeer goed en adequaat woordgebruik. Hij vraagt door en is een scherp waarnemer.

4. Gemakkelijk kunnen leren, begrijpt dingen snel met weinig uitleg

Meer- en hoogbegaafde leerlingen hebben over het algemeen een zeer goed geheugen en kunnen hierdoor goed informatie onthouden en verwerken. Zij begrijpen nieuwe leerstof dan ook aanzienlijk sneller dan gemiddelde leerlingen en zijn daardoor vaak sneller klaar met opdrachten en huiswerk. Hun werktempo ligt vaak ook hoger dan bij het werktempo van de gemiddelde leerling. (dit tempo ligt niet automatisch altijd hoger, zie onderpresterende leerling)

5. Goed leggen van (causale) verbanden

Meer- en hoogbegaafde leerlingen kunnen gemakkelijk (causale) verbanden leggen en hebben hierover een goed overzicht. Ze hebben verder de neiging om zaken op een ongebruikelijke manier te combineren.

6. Makkelijk kunnen analyseren van problemen

Meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn snelle probleemanalyseerders. Zij kunnen snel vaststellen wat de aard van een probleem is. Daarnaast zijn meer- en hoogbegaafde leerlingen vaak vindingrijk in het ontwikkelen van eigen oplossingsmethoden. Dit kan echter problemen opleveren als zij een bepaalde verkeerde oplossingsmethode moeilijk weer los kunnen laten.

7. Het maken van grote denksprongen

Een meer- en hoogbegaafde leerling maakt grotere leerstappen en heeft daarom minder tijd nodig.

8. Voorkeur voor abstractie

Meer- en hoogbegaafde leerlingen kunnen goed abstract denken. Zij generaliseren gemakkelijker dan hun andere klasgenoten en hebben een goed overzicht van de kennisgehelen. Zij hebben geen behoefte aan concretisering van de lesstof door het gebruik van voorbeelden

9. Hoge mate van zelfstandigheid

Meer- en hoogbegaafde leerlingen willen liever niet geholpen worden en geven de voorkeur aan zelfstandig werken. Bij het werken in groepsverband vertoont de hoogbegaafde leerling veel initiatief en neemt hij/zij vaak de leiding. Bovendien wil de leerling dingen graag op zijn/haar eigen wijze doen, zoals het zelf bedenken van een methode voor het uitrekenen van sommen.

10. Brede of juist specifieke interesse / hoge motivatie/ veel energie

Het is belangrijk dat het onderwerp van de opdracht de leerling interesseert. Bij meer- en hoogbegaafde leerlingen is namelijk het kunnen een voorwaarde, maar het willen van even groot belang. Als het onderwerp aansluit bij de interesse van de leerling, dan is motivatie verzekerd. Er is aangetoond dat talent pas doorzet als de leerlingen plezier beleven aan de (leer)activiteiten. Een kenmerk van meer- en hoogbegaafde leerlingen is dat zij zeer leergierig zijn. Als een onderwerp de leerling interesseert dan pluist hij het onderwerp vaak tot op de bodem uit. Maar het tegenovergestelde geldt ook: als een meer- of hoogbegaafde leerling geen interesse heeft voor een bepaald onderwerp, dan kan hij moeilijk de motivatie opbrengen om zich hierin te verdiepen.

11. Een creatief/ origineel denkvermogen

In de opdrachten laten meer- en hoogbegaafde leerlingen vaak zien dat zij originele en creatieve ideeën en/of oplossingen hebben. Zij maken onverwachte zijsprongen en hebben grote verbeeldingskracht.

12. Perfectionistisch

Meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn perfectionistisch aangelegd. Zij houden niet van half werk. en stellen vaak hoge eisen aan zichzelf. Sommigen zijn echter ook juist erg onzeker

13. Apart gevoel voor humor

Meer- en hoogbegaafde leerlingen bezitten over het algemeen een apart gevoel voor humor. Al op jonge leeftijd zijn ze in staat om bijvoorbeeld beeldspraken te begrijpen.

14. Hoge mate van concentratie

Hoogbegaafde leerlingen kennen een hoge mate van concentratie en hebben daarbij een langere aandachtsspanne dan de gemiddelde leerlingen. Dit is echter wel afhankelijk van de taak waar ze mee bezig zijn. Als ze iets minder interessant vinden, neemt de concentratie ook af.

15. Houdt van diepgaande gesprekken (filosofisch)

16. Toont doorzettingsvermogen

17. Groot probleemoplossend vermogen

18. Geboeid door complexe opgaven en/of moeilijke of ongewone onderwerpen

19. Kan nieuwe kennis integreren met eerder verworven kennis

20. Denkt top down, dus vanuit het geheel naar delen, van overzicht naar detail, vanuit doel naar actie, van het waarom naar het hoe (zie bijlage convergent en divergent denken) .

Niet elke meer- en hoogbegaafde leerling beschikt in dezelfde mate over al deze eigenschappen. Het gaat om een combinatie van een hoge intelligentie met daarbij een groot aantal leer- en persoonlijkheidseigenschappen.

3.2 Overzicht kenmerken kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong

Er wordt bij kleuters meestal nog niet over hoogbegaafdheid gesproken. Daarvoor dient de ontwikkeling wat verder en breder te zijn. Wel spreken we van een ontwikkelingsvoorsprong als een kleuter op één of meerdere ontwikkelingsgebieden duidelijk voorloopt, vergeleken met leeftijdsgenoten. Deze kinderen bevinden zich eerder in de kleuterfase en zijn ook weer eerder kleuter-af.

Om jonge leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong op school goed te kunnen begeleiden, zullen we ze moeten herkennen. Het zo vroeg mogelijk herkennen van signalen van een

ontwikkelingsvoorsprong is van groot belang. Alleen dan ben je als leerkracht in staat om op de onderwijsbehoeften van de leerling in te spelen en kun je onderpresteren voorkomen. Er zijn een aantal ontwikkelingskenmerken en leereigenschappen die vaak bij een kleuter met een ontwikkelingsvoorsprong terug te vinden zijn:

1. Taalontwikkeling

Heeft een goede zinsopbouw, maakt gebruik van een ruime woordenschat en kan de eigen gedachten duidelijk onder woorden brengen.

2. Intense betrokkenheid

Kan intens met iets bezig zijn en beschikt op die momenten over veel energie.

3. Diep denken

Denkt na over levensvragen zoals de dood, de zin van het leven en “wat was er voor de mens” en filosofeert over alledaagse zaken.

4. Kennishonger

Is nieuwsgierig, weet veel, stelt veel vragen en heeft belangstelling voor zaken die niet direct verklaarbaar zijn; ruimte, techniek, prehistorie, kunst.

5. Logisch denken

Ziet verbanden, patronen en kan relaties ontdekken en herkennen.

6. Fantasie en creativiteit

Is vindingrijk en bedenkt creatieve oplossingen, ook in spelsituaties.

7. Symboolverkenning

Is geïnteresseerd in functie en toepassing van cijfers en letters.

8. Sterk geheugen

Heeft een opvallend sterk geheugen.

9. Aanpassingsvermogen

Heeft snel door wat er verwacht wordt en kan zich gemakkelijk aanpassen. (in veel gevallen wordt dit gedrag als storend geïnterpreteerd of als “achter in de ontwikkeling”).

10. Invoelend vermogen

Kan zich sterk inleven in de situatie van een ander en is bovendien in staat die situatie te generaliseren.

Duidelijk moet zijn dat een kleuter bovenstaande kenmerken vaak pas laat zien als hij materiaal aangeboden krijgt, waarbij hij het kan laten zien. Het moet dus niet andersom zijn, dat je een passend aanbod pas geeft als hij één of meerdere kenmerken heeft laten zien.

Dit is ook de reden dat het belangrijk is dat er een goed entreeformulier is (is nu in ontwikkeling en zal zodra het klaar is binnen Nije Gaast standaard gebruikt worden) en informatie van ouders- en peuterspeelzalen over de voorschoolse periode meteen serieus genomen wordt. Bied je een kleuter met een mogelijke ontwikkelingsvoorsprong niet snel een juist aanbod dan is de kans groot dat hij/zij zich binnen 4 weken aanpast aan het niveau van de groep.

3.3 Overzicht kenmerken van onderpresteerders

Niet alle kinderen die hoogbegaafd zijn laten dit zien door hun schoolresultaten. *“Het beeld dat onderpresterende leerlingen echter kunnen laten zien, is zo diffuus dat juist die herkenning een probleem kan zijn.” (Jan Kuipers, Cedin)*

Onderpresteren is het langdurig minder presteren dan wat op basis van de aanwezige cognitieve mogelijkheden verwacht mag worden. Het gaat om (erg) slimme kinderen die toch moeite hebben met leren. Daarentegen kunnen het ook juist kinderen zijn die niet opvallen omdat ze voldoende presteren, terwijl ze in werkelijkheid veel meer aankunnen. Dit zijn de “aangepaste, prettige leerlingen”.

Onderpresteren ontstaat niet van de ene op de andere dag. Het is het resultaat van een sluipend interactief proces. De leerling en de leerkrachten spelen een rol in dit proces. Dit gebeurt doordat er niet genoeg kennis en ervaring is over het onderwerp. Een kind kan geneigd zijn zich aan te passen aan de groepsnorm. Er kan een onvoldoende leerstofaanbod, een gebrek aan materialen zijn in de klas. Ook kan hij zich vervelen. Een hoogbegaafd kind kan een selectieve luisterstrategie ontwikkelen. Hij denkt bij de uitleg van de leerkracht ‘dat weet ik al’ en luistert niet meer. Ook als er nieuwe of voor hem relevante informatie is luistert hij niet en mist deze informatie. Zo kan hij de opdracht niet goed maken. Een kind kan een negatieve houding ten opzichte van school ontwikkelen. Dit kan komen doordat de lesstof te makkelijk is, maar ook om andere redenen. Het kind kan door al deze oorzaken gedemotiveerd worden om te presteren op school. Onderpresteren is ontstaan. De leerkracht ziet geen bijzondere prestaties bij het kind en biedt geen verrijkende lesstof aan. En zo is de vicieuze cirkel een feit.

Het is dan ook van groot belang dat de leerkracht onderpresteerders opmerkt en hen op de juiste wijze gaat begeleiden.

Om onderpresteerders te herkennen is het belangrijk onderstaande kenmerken te kennen.

Aan onderstaande kenmerken voldoen alle onderpresteerders in meer of mindere mate.

1. Grote en uitzonderlijke kennis

Onderpresterende meer- en hoogbegaafde leerlingen hebben vaak kennis die nog niet in de groep is behandeld en een grote algemene ontwikkeling, maar kan daar geen uiting aangeven in de klas.

2. Grote interesse (vaak ongewoon) en ontdekkingsdrang

Onderpresterende meer- en hoogbegaafde leerlingen hebben op veel gebieden belangstelling en ze houden ervan om dingen te onderzoeken, bijvoorbeeld door in hun vrije tijd veel te lezen of op een andere manier informatie te verzamelen. Als een onderwerp (dat vaak wat moeilijker is) hun interesse heeft, begrijpen en onthouden ze veel.

3. Wisselend schoolwerk (bekijken in relatie tot kenmerk 7)

Onderpresterende meer- en hoogbegaafde leerlingen laten vaak wisselend schoolwerk zien: afnemende prestaties, maar bij ingewikkelde vragen juist wel het goede antwoord weten, mondeling beter presteren dan schriftelijk en beter uit de verf komen bij individueel onderwijs op maat dan bij het regulier groepsonderwijs

4. Positief thuiswerk

Onderpresterende meer- en hoogbegaafde leerlingen werken thuis vaak verder aan zelfgekozen schoolprojecten en ontwikkelen thuis op eigen initiatief allerlei activiteiten.

5. Grote verbeelding

Onderpresterende meer- en hoogbegaafde leerlingen hebben vaak een levendige, grote verbeelding en zijn creatief

6. Hoge mate van sensitiviteit

Onderpresterende meer- en hoogbegaafde leerlingen geven vaak blijk van een enorme sensitiviteit: : in waarneming ten opzichte van zichzelf, maar ook van anderen . Ook hebben ze een groot rechtvaardigheidsgevoel.

7. Afnemende prestaties, wisselend schoolwerk, onnodige fouten

Opvallend is dat de schoolprestaties van onderpresterende meer- en hoogbegaafde leerlingen afnemen; ze presteren (vooral in schriftelijk werk) beneden niveau, in elk geval beneden hun eigen niveau, maar soms zelf ook beneden groepsniveau. Vaak schrijven ze slordig, houden ze niet van instampen en inprenten, missen ze leerinhouden en instructiemomenten en zijn ze slechts selectief enthousiast: wel voor nieuwe onderwerpen, niet voor uitwerkingen (zie ook kenmerk 3: wisselend schoolwerk).

8. Negatief gedrag

In de klas vertonen onderpresterende meer- en hoogbegaafde leerlingen vaak negatief gedrag; ze zijn lastig en onaangepast, vragen steeds om aandacht, vervelen zich, dromen weg en wijzen pogen van de leraar om zich aan de groepsnormen te conformeren, af.

Ook kunnen ze een slechte concentratie hebben

9. Haperende sociale en -emotionele ontwikkeling

Onderpresterende meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn vaak ontevreden over zichzelf en de verrichte werkzaamheden, vermijden nieuwe activiteiten uit angst voor mislukking, hebben minderwaardigheidsgevoelens, zijn wantrouwend of onverschillig en doen niet graag mee aan groepsactiviteiten, zijn minder populair bij leeftijdsgenootjes en zoeken vriendjes onder gelijkgestemden.

10. Geringe taakgerichtheid

Onderpresterende meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn vaak weinig taakgericht. Ze hebben een laag werktempo, hebben hun huiswerk vaak niet af, stellen zichzelf onrealistische doelen, zijn snel afgeleid, vergeetachtig en/of impulsief, hebben geen duidelijk leertraject voor ogen, hebben een korte spanningsboog, voelen zich hulpeloos, willen niet geholpen worden en willen zelfstandig zijn.

11. Negatieve houding

Onderpresterende meer- en hoogbegaafde leerlingen hebben vaak een wisselende motivatie, hebben een hekel aan routine, verzetten zich tegen autoriteit, nemen geen verantwoordelijkheid voor hun eigen daden en staan onverschillig of afwijzend tegenover de school.

De leerkrachten van Nije Gaast zijn allen geschoold om kenmerken van hoogbegaafden, kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong en onderpresteerders te herkennen. Zij zijn alert op bovenstaande kenmerken. Eventueel met behulp van de IB-er zijn zij in staat onderwijsbehoeftes vast te stellen en

hiernaar te handelen in de lessen. Ieder jaar vindt tot nu toe scholing plaats voor de leerkrachten gericht op de verschillende leeftijdsgroepen.

4. Signalering en diagnosticering

Het is belangrijk dat elke leerkracht op de hoogte is van signalen die er op kunnen duiden dat er mogelijk sprake is van meer- of hoogbegaafdheid (zie overzicht met begaafdheidskenmerken in vorige hoofdstuk waarin eigenschappen van meer- en hoogbegaafde leerlingen, van kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong en van onderpresteerders staan weergegeven). Als iedere leerkracht tenminste over deze achtergrondkennis beschikt, kunnen meer- en hoogbegaafde leerlingen zo vroeg mogelijk gesignaleerd worden.

Vroeg signaleren heeft tot gevolg dat de leerling al in een vroeg stadium onderwijs aangeboden kan krijgen dat aansluit bij zijn capaciteiten en voldoet aan zijn/ haar onderwijsbehoefte.

Binnen Nije Gaast maken we gebruik van het SiDi 3 protocol. Het SiDi 3 protocol is een gestructureerd signalerings- en diagnoseprotocol voor leerlingen van groep 1 t/m 8, waarin de hele procedure in stappen is weergegeven. Het bevat instrumenten om de ontwikkelingsvoorsprong bij leerlingen en de mate van een hoge begaafdheid in kaart te brengen (*bron: Eduforce*).

Wanneer na het invullen van het Sidi-3 protocol blijkt dat een leerling mogelijk meer- of hoogbegaafd is, worden verdere stappen ondernomen. Natuurlijk is niet alleen het Sidi-3 protocol maatgevend. Ook de toetsresultaten van de leerling, de observaties van de leerkracht en informatie van de ouders zijn belangrijk om tot een goed beeld van de leerling te komen. Aan de hand hiervan worden onderwijsdoelen voor de leerling vastgesteld en de uitdagingen beschreven in een plan van aanpak.

4.1 Compacten en verrijken

Wanneer meer- en hoogbegaafde leerlingen geen verrijkingsmateriaal krijgen, zullen zij enerzijds niet leren een inspanning te leveren en anderzijds niet leren om te gaan met een faalervaring.

De kans dat zij deze essentiële vaardigheden onder de knie krijgen met de basisstof is heel klein.

Zij moeten complexe opdrachten en taken krijgen die verplicht uit te voeren zijn. Wanneer ze vrijblijvend mogen worden gemaakt, is de kans heel groot dat de leerlingen net deze taken zullen mijden uit angst ze niet tot een goed einde te kunnen brengen. Ze moeten leren uitdagingen aan te gaan.

Verrijkingsstof maken is alleen mogelijk als daarnaast de basisstof gecompect wordt .

Er wordt onderscheid gemaakt tussen kinderen die op één vakgebied méér aan kunnen en kinderen die in alle vakken uitblinken.

4.1.1 Richtlijnen compacten en verrijken binnen Nije Gaast (o.a. inzet Levelwerk)

De leerlijnen 1 en 2, genoemd in hoofdstuk 1, zijn hier verder uitgewerkt, met daarin de afspraken voor compacten en verrijken.

De 5 leerlijnen (naar model van Jan Kuipers, onderwijsadviseur, Hb specialist Cedin):

Leerlijn 5	Leerlijn 4	Leerlijn 3	Leerlijn 2	Leerlijn 1
Zorg leerlingen Eigen leerlijn	Zorg leerlingen Extra Instructie.	Gem. groep normale instructie	Cito I of II leerlingen Na doortoetsen: Cito II of III	Cito I leerlingen Na doortoetsen: Cito I / II of n.a.v. SiDi 3.
		100 % v.d. basisstof	80% v.d. basisstof	Eerst 80% na vaststelling 50%
			90% v.d. methode toets voldoende	90 % v.d. methodetoets voldoende
			Binnen de groep	Plusklas of binnen groep (Toelatingscommissie bepaalt plusklasplaatsing (verpl.)

- Aanbod van compacten en verrijken geldt voor leerlijn 1 en 2.
- Leerlijn 2: beperkt compacten en verrijken, plus (meer-)werk
- Leerlijn 1: compacten volgens richtlijnen in schema + volledig Levelwerkprogramma

Dit houdt het volgende in:

- Kinderen die score **I of II op één vak** behalen **en 90% voldoende** scores op methodetoetsen krijgen Pluswerk alleen op dat vakgebied (pluswerk: óf uit methode óf uit de boekjes die bij Levelwerk horen evt. niveau lager). (Zie groen vak in schema hieronder)
- Kinderen die **I** scoren op CITO-toetsen (meerdere vakken, m.n. rekenen en begrijpend lezen) **en na doortoetsen (+6 maanden) score I of II halen en 90% voldoende** scores op methode toetsen, gaan werken met **Levelwerk** (zie blauw vak hieronder)

De leerkracht en IB-er of coördinator HB bepalen samen **wie** er voor Levelwerk en/of Pluswerk in aanmerking komen. Zij bepalen ook samen **welke** stof aangeboden gaat worden.

Bij de kinderen die voor bovenstaand pluswerk in aanmerking komen kan het reguliere werk gecompect worden. (zie voor richtlijnen compacten schema's en bijlage 1)

- De Leerlijnen 1 en 2 zijn uitgesplitst in onderstaand schema (bron:Cedin) Hierbij wordt niet alleen gekeken naar CITO gegevens, maar is de combinatie gemaakt is met gegevens uit het SIDI-3 protocol.
- De onderwijsbehoeften voor alle leerlingen staan voorop. In individuele gevallen kan afgeweken worden van het schema. Alle leerkrachten, IB-ers en HB-coördinatoren zijn bijgeschoold op het gebied van meer- en hoogbegaafdheid en zijn in staat om evt. in samenwerking met de orthopedagogen de onderwijsbehoefte van de leerlingen vast te stellen.
- Het schema is leidend, niet bepalend! Doortoetsen kan je helpen te bepalen of een leerling die nog geen Pluswerk(Levelwerk) krijgt, maar waar men op grond van de eerste toetsen en andere gegevens (observatie, methodetoetsen, leerhouding enz.) wel vermoedt dat deze daarvoor in aanmerking komt, dit ook daadwerkelijk aan kan. In een later stadium (dus als leerling al eerder Pluswerk heeft gedaan) kan het je bij twijfel over het wel of niet vervolgen van dit Pluswerk helpen een beslissing hierover te nemen. Ook bij een evt. aanmelding voor de Plusklas zijn doortoets gegevens belangrijk of kan men met deze gegevens onderbouwen dat een leerling in de groep onderpresteert. (Als doortoetsresultaten hoog zijn, maar de leerling in de klas anders laat zien)

type	Compact-richtlijn basiswerk	Aanvullend vervangend werk	Soort werk	Risico
<u>Meerwerkers</u> CITO I/II Doortoets +6: II/III Ca 15 %	Weinig compacten (max. 20%) in instructie en werk	Extra werk op één of meer gebieden	Pluswerk uit methode of Levelwerk (evt. level lager)	Kwaliteit van meerwerk Tempo Vrijblijvendheid
<u>Levelwerkers</u> CITO I Doortoets +6:I/ II Ca. 5-10 %	Compacten (max.50%)in instructie en werk.	Structurele verrijking	Gekoppeld aan vakgebieden: compleet programma Levelwerk Ruimte voor eigen inbreng	<u>Onderpresteren</u> Metacognitie Zelfsturing Sociale belemmering Perfectionisme
<u>Levelwerkers met risico</u> Doortoets +6:I Doortoets +12: I/II Of: juist onderpresteren op CITO Ca. 1,5 %	Specifiek maatwerk met ondersteuning op metacognitief gebied		Gekoppeld aan vakgebieden Aanvullende vakgebieden. Compleet Levelwerk Meer ruimte voor eigen inbreng	<u>Onderpresteren</u> Metacognitie Zelfsturing Taakgerichtheid Perfectionisme Isollement

5. Uitvoering beleid

5.1 Doelstelling met betrekking tot de leerkrachten.

- Alle leerkrachten zijn deskundig op het gebied van signaleren, diagnosticeren en begeleiden (didactisch en pedagogisch) van meer- en hoogbegaafde leerlingen.
- Alle leerkrachten zijn in staat, in samenwerking met de IB-er, onderwijsdoelen voor elke leerling vast te stellen en hiernaar te handelen (passend aanbod van leerstof aanbieden).
- Alle leerkrachten blijven zich ontwikkelen met betrekking tot de verdere professionalisering t.a.v. HB .
- Leerkrachten gebruiken een vastgesteld instrumentarium voor signalering, diagnosticering, versnellen, etc. (Sidi-3, Versnellingswenselijkheidslijst).
- De leerkracht kan toetsen analyseren en bespreekt deze analyse indien nodig met de IB-er.

5.2 Doelstelling met betrekking tot IB-ers

- De afstemming van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden in relatie met de coördinatoren is helder en transparant vorm gegeven .
- De IB-er bespreekt, indien nodig, met de leerkracht de analyse van de toetsen die door de leerkracht is gemaakt.
- De IB-er ondersteunt de leerkracht bij het vinden en doordenken van de onderwijsbehoeften van de leerling .
- De IB-er bespreekt met de leerkracht welke stof de leerling aangeboden krijgt (ook op advies van HB-coördinator, zie 5.3).
- De IB-er bespreekt met de leerkracht en coördinator HB of plusklasplaatsing wenselijk is.
- Alle IB-ers blijven zich ontwikkelen met betrekking tot de verdere professionalisering t.a.v. HB .

5.3. Doelstelling met betrekking tot coördinatoren hoogbegaafdheid (op schoolniveau)

- De HB-coördinator is een leerkracht op school. Een schoolleider of IB-er kan geen HB-coördinator zijn.
- De HB-coördinator bewaakt het uitgezette beleid op school.
- De HB-coördinator enthousiasmeert de teamleden met betrekking tot meer- en hoogbegaafdheid.
- De HB-coördinator is aanwezig bij de coördinatorenoverleggen, welke twee keer per jaar plaats vinden.
- De HB-coördinator geeft relevante informatie die hij op de coördinatorenbijeenkomst krijgt of op een ander wijze verkrijgt door aan de teamleden.
- De HB-coördinator kan door de leerkracht en/of IB-er gevraagd worden om advies te geven met betrekking tot de 5 leerlijnen, met name gericht op leerlijn 1 en 2 (compacten, verrijken, inzet pluswerk).
- De HB-coördinator kan informatie over pluswerkmaterialen geven aan groepsleerkrachten.
- De leerkracht bespreekt met de coördinator HB welke stof de leerling aangeboden krijgt.

- De HB-coördinator coördineert de aanmelding van de Plusklas. Hij/zij zorgt dat de leerkrachten de benodigde papieren krijgen en dat zij weten wat er aangeleverd moet worden aan de toelatingscommissie .
- De HB-coördinator verzamelt de aanmeldingsformulieren voor de Plusklas van zijn/haar school en zorgt dat deze vóór 1 april aanwezig zijn bij de toelatingscommissie (digitaal of schriftelijk)(Onderwijsbureau).
- De HB-coördinator kan ondersteuning bieden bij vragen van ouders/leerkrachten in samenwerking met de IB-er.
- De HB-coördinator krijgt 16 uren in het taakbeleid .

5.4 Doelstelling met betrekking tot bovenschoolse coördinator(en) hoogbegaafdheid, tevens leerkracht (en) Plusklas.

Er is minimaal één gespecialiseerde en specifiek geschoolde leerkracht die:

- een verrijking- en verdiepingaanbod in Plusklassen opzet en dit ook uitvoert.
- collegiale consultaties kan geven aan individuele leerkrachten (op aanvraag van coördinator op school). Een leerkracht stelt zijn vraag m.b.t. meer- en hoogbegaafdheid in eerste instantie aan de HB-coördinator en IB-er. Wanneer die er niet uitkomen neemt de HB-coördinator contact op met de bovenschoolse HB- coördinator. Deze kan zonodig een externe deskundige raadplegen.
- workshops kan geven aan alle onderwijsgeevenden binnen de Stichting.
- Informatie over materialen kan geven.
- ondersteuning kan geven bij het invoeren van beleidslijnen met betrekking tot meer- en hoogbegaafdheid.
- begeleidende gesprekken voert met ouders en leerkrachten ten aanzien van individuele leerlingen met betrekking tot de Plusklas.
- ouderavonden voor ouders van de doelgroep verzorgt.
- zorgt voor eventuele aanpassingen in het beleid meer- en hoogbegaafdheid.

5.5 Doelstelling met betrekking tot ouders/verzorgers.

- Er wordt gebruik gemaakt van de expertise van ouders ten aanzien van hun kind bij de diagnose; ouders zijn ook nodig om te weten wanneer er knelpunten zijn.
- Er is een duidelijk geformuleerd beleid op het gebied van hoogbegaafdheid waarin ook de inbreng/rol van de ouders beschreven staat. Dit beleid wordt naar ouders gecommuniceerd via schoolplan, website.
- Ouders worden meer specifiek geïnformeerd over de prestaties van hun meer- of hoogbegaafde kind.
- Ouders dienen vanaf het begin van het traject van meer- en hoogbegaafdheid geïnformeerd te worden.
- Binnen Stichting Nije Gaast kunnen wij een beroep doen op interne deskundigen (orthopedagogen), wanneer men op schoolniveau tegen vragen/problemen aanloopt. De orthopedagoog wordt betrokken bij het afstemmen Er wordt dan een plan van aanpak opgesteld. Met de orthopedagoog wordt een goede werkwijze voor de betreffende leerling afgestemd.

- Wanneer blijkt dat het plan van aanpak voor de betreffende leerling niet het gewenste resultaat geeft, dan wordt de leerling besproken in het zorgteam van de organisatie vanuit het dossier wat er op school ligt en vanuit eerdere onderzoeken. Een vervolgtraject wordt dan geadviseerd.
- Wanneer een plan van aanpak niet werkt en we niet kunnen achterhalen waardoor dit komt kan een externe deskundige ingeschakeld worden door de Stichting. De werkwijze voor het inschakelen van een (extern) deskundige verloopt volgens de zorg route. We maken daarbij gebruik van ons stappenplan: 'Goed onderwijs voor iedereen'.
- Wanneer ouders zelf een onderzoek willen of een second opinion wensen, wordt verwacht dat zij de school daarover informeren. In dit geval betalen de ouders het onderzoek. Criteria die voor de school noodzakelijk zijn om mee te denken in een werkwijze vanuit onderzoek:
 - Er moet sprake zijn van een gekwalificeerde onderzoeker: een orthopedagoog, psycholoog, of orthopedagoog/generalist.
 - De onderzoeker heeft aantoonbare kennis van en ervaring met basisschoolleerlingen en heeft aantoonbare kennis van de huidige werkwijzen in de scholen.
 - De onderzoeker geeft onafhankelijk advies
 - Inbreng van de school is een vereiste
 - De uitslag van het onderzoek wordt toegelicht aan ouders en school

Wanneer ouders voor een extern deskundige kiezen die niet aan deze criteria voldoet, voelt de school zich niet verplicht om de uitkomsten van een dergelijk onderzoek te vertalen naar onderwijssituaties.

6. Beleid ten aanzien van de Plusklas

6.1. Doelstelling met betrekking tot de leerlingen

- Kans bieden aan meer- en hoogbegaafde kinderen om gelijkgestemden te ontmoeten en met hen samen te werken en problemen op te lossen.
- Ondersteuning bieden aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van meer- en hoogbegaafde kinderen.
- Hulpverlening bieden aan leerlingen met 'problemen' die zijn ontstaan door hoogbegaafdheid.
- Op hen afgestemd (passend) onderwijs aanbieden, waarin ze de kans krijgen te laten zien wat ze kunnen, hun talenten ten volle kunnen inzetten, wat resulteert in meer welbevinden en hogere prestaties.

6.2. Toelating

De Plusklas is bestemd voor leerlingen uit de groepen 5, 6, 7 en 8 van Stichting Nije Gaast en van de St. Ludgerusschool uit Balk.

Om in aanmerking te komen voor de Plusklas moet aan een aantal criteria worden voldaan.

1. De kinderen moeten beschikken over een hoge intelligentie (gesignaleerd m.b.v. het SIDI-3 protocol, analyse van toetsgegevens en observatie in de groep).
 2. De CITO toets resultaten op de toetsen begrijpend lezen en rek./ wiskunde **moeten I-scores** zijn en na doortoetsen van een half jaar vooruit ook nog I of II scores. Hier kan van afgeweken worden als uit het SIDI 3-protocol duidelijk naar voren komt dat er sprake is van meer- of hoogbegaafdheid of als er aantoonbaar sprake is van onderpresteren.
 3. Op de eigen school is sprake van handelingsverlegenheid of er ligt een hulpvraag die gericht is op het feit dat er geen gelijkgestemden zijn voor betreffende leerling
 4. De Plusklas biedt een aanvullend aanbod voor kinderen die aan de op school aangeboden verrijking, compacting, etc. niet voldoende hebben .
- De plaatsing vindt plaats op basis van het toelatingsbeleid en is voor een periode van een jaar.
 - Leerlingen worden alleen aan het begin van het schooljaar toegelaten.
 - De maximale groepsgrootte in een Plusklas is 12 kinderen.

Van bovenstaande werkwijze kan alleen afgeweken worden wanneer een plusklasleerling van een andere Stichting of Vereniging gedurende het schooljaar leerling wordt binnen onze Stichting en voldoet aan de eisen van onze plusklasplaatsing.

Criteria voor plusklasplaatsing van leerlingen die gedurende het schooljaar binnen onze Stichting **worden ingeschreven** en op de toeleverende school een Plusklas bezochten:

- Nieuwe leerlingen gaan eerst minimaal 2 maanden naar de nieuwe school.
- In die 2 maanden wordt bekeken of de gegevens/eisen van de plusklasplaatsing van de vorige school overeenkomen met **de criteria** van onze plusklasplaatsing.
- In die 2 maanden wordt ook bekeken welke onderwijsbehoeften er bij de leerling zijn en of de huidige school handelingsverlegen is en/of een hulpvraag heeft gericht op gelijkgestemde leerlingen binnen de groep.

Lijkt een vervolg plusklasplaatsing wenselijk, dan wordt de leerling geplaatst (ook al heeft de Plusklas op dat moment het maximum aantal leerlingen).

Na 1 mei worden geen leerlingen meer toegelaten in de Plusklas omdat we dan aan het einde van het schooljaar zijn en een groepsverandering dan niet meer wenselijk is.

Wel kunnen deze leerlingen in dat geval meedoen in de reguliere Plusklas aanvraag voor het volgende jaar, welke vóór 1 april binnen moet zijn.

Via de intake- en ouderformulieren zijn de procedure en voorwaarden aan de ouders, kinderen en scholen bekend gemaakt (vermeld in Protocol Plusklas).

De verantwoordelijkheid voor plaatsing ligt bij de eigen school.

6.2.1. Toelatingscommissie

- De aanmelding wordt voorgelegd aan de toelatingscommissie die daarbij ook relevante recente onderzoeksgegevens kan vragen.
- Deze commissie bestaat uit een schoolleider (rouleert 1 keer per 3 jaar), een IB-er/specialist HB, een stafmedewerker onderwijs/orthopedagoog en een plusklasleerkracht/specialist HB .
- De toelatingscommissie besluit naar aanleiding van de criteria, genoemd in par. 6.2, over de toelaatbaarheid en plaatsing.
- De commissie kan, indien gewenst, advies inwinnen. Dit kan zowel intern als extern.

6.2.2. Toelatingsprocedure (ook te vinden in het protocol Plusklas)

De aanmelding bij de **Plusklas** betekent niet automatisch plaatsing in deze groep.

- De basisschool overlegt met de ouders of ze hun zoon /dochter in aanmerking wil laten komen voor deze groep en meldt de leerling aan.
- De basisschool legt de procedure van aanmelding aan de ouders uit.
- De basisschool legt aan de ouders uit wat de doelstelling en de werkwijze van de Plusklas is.
- Bij de aanmelding worden de aanmeldingsformulieren van school, ouders en leerling aangeleverd, de screeningslijst (Sidi 3), de LOVS toetsgegevens en evt. externe testgegevens (te vinden in de bijlage van het Protocol Plusklas).
- De aanmelding wordt vóór 1 april voorgelegd aan de toelatingscommissie die daarbij ook relevante recente onderzoeksgegevens kan opvragen.
- De toelatingscommissie besluit over de toelaatbaarheid en plaatsing.
- De commissie deelt haar besluit mee aan de betreffende school.
- De toelatingscommissie heeft geen rechtstreeks contact met ouders. Het voortraject wordt door de school gecommuniceerd met ouders.
- Na de toelating neemt de plusklasleerkracht contact op met de ouders ten aanzien van het vervolgt traject, extra informatie e.d.
- Er is geen beroep mogelijk tegen een door de commissie genomen besluit.

6.2.3. Voorwaarden bij toelating

- De leerling blijft ingeschreven als leerling van de basisschool. De basisschool blijft formeel verantwoordelijk voor de leerling.
- De leerlingen vallen tijdens de lesdag van de Plusklas onder de verzekering van het bestuur.
- De ouders zijn zelf verantwoordelijk voor het halen en brengen van hun kind naar de les locatie
- Op de aanmeldingsformulieren aangegeven leer/aandachtspunten worden meegenomen in het handelingsplan.

6.3 De Plusklas in praktijk

- De plusklasbijeenkomsten vinden wekelijks plaats. Continuïteit is heel belangrijk. De scholen houden met hun activiteiten/ festiviteiten rekening met de dagen waarop er Plusklas is. Alleen in geval van schoolreisje/kamp kunnen de leerlingen hun eigen school bezoeken i.p.v. de Plusklas.
- De Plusklas heeft een vaste locatie.
- In de eerste maand van het schooljaar wordt door de plusklasleerkracht een handelingsplan in samenwerking met de leerling gemaakt. Ouders, leerling en school leveren de ingrediënten voor het handelingsplan. Aangegeven wordt wat de onderwijsbehoeften/doelen zijn in de Plusklas (hierbij wordt gebruik gemaakt van de aanvraagformulieren en de Doelen- en Vaardighedenlijst van het SLO).
Dit handelingsplan is voor de periode van een schooljaar. Per periode van ongeveer 2 1/2 maand worden tussendoelen vastgesteld tijdens de coachingsgesprekken.
- De leerlingen krijgen tijdens het werken binnen de Plusklas begeleiding en feedback. Soms gebeurt dat in de groep, soms tijdens individuele coachingsgesprekken.
- Er vindt een regelmatige terugkoppeling vanuit de Plusklas plaats naar de leerkracht van de leverende school. (zie draaiboek Plusklas)

6.3.1 Vaardigheden die in de Plusklas aan de orde komen.

Binnen de Plusklas wordt gewerkt aan specifiek op meer- en hoogbegaafden gerichte doelen en vaardigheden. De volgende tien doelen worden nagestreefd:

1. Leren hoe te leren
2. Het leren van leergerichte kennis
3. Kritisch en creatief denken
4. Keuzes maken en beslissingen nemen
5. Activiteiten plannen
6. Zichzelf evalueren en testen
7. Plannen van het doorgeven van inhoud, proces en product
8. Ontwerpen van nieuwe projecten om te blijven leren
9. Samenwerken en overleggen
10. Filosoferen.

Naast het werken aan deze algemene doelen wordt ook gewerkt aan individuele doelen. Deze individuele doelen en vaardigheden worden vooraf ook met de leerling besproken. In de Plusklas worden vervolgens op basis van de gestelde doelen eisen gesteld aan de leerling voor het werken binnen de Plusklas.

De pedagogiek en didactiek in de Plusklas zijn afgestemd op de leereigenschappen en kenmerken van meer- en hoogbegaafde leerlingen. De leerkracht heeft hierin in veel gevallen een coachende rol.

6.3.2. Overige voorwaarden

- Voorafgaand aan een schooljaar organiseert de plusklasleerkracht een informatieavond voor de nieuwe plusklasleerlingen en hun ouders.
- Eenmaal per jaar organiseert de Plusklasleerkracht een contactmomenten voor de basisschool en eenmaal voor de basisschool en ouders gezamenlijk. Daarbij wordt de voortgang en ontwikkeling besproken. Verder is contact gedurende het hele jaar altijd mogelijk
- De doelen van de plaatsing in de Plusklas worden beschreven in een handelingsplan.
- Na plaatsing zal er volgens een handelingsplan gewerkt worden, zodat er geen verschillen tussen basisschool en Plusklas ontstaan voor wat betreft de aandachtspunten in de begeleiding. De plusklasleerkracht bespreekt het gemaakte handelingsplan vóór oktober met de eigen leerkracht.
- De vorderingen worden teruggekoppeld naar de basisschool en ouders. Geleerde vaardigheden in de Plusklas zal de leerling ook moeten kunnen toepassen in de dagelijkse omgeving (en andersom). Een goede communicatie tussen plusklasleerkracht, leerkracht van de basisschool en ouders is dan ook van belang.
- Aan het eind van het jaar is er een evaluatie procedure. Dan wordt ook het besluit voor een eventuele vervolgaanmelding genomen.

6.4 Evaluatie plusklasplaatsing

De evaluatie vindt op drie niveaus plaats.

- Op leerling-niveau: De leerling en leerkracht krijgen de gelegenheid om per periode, tijdens de coachingsgesprekken, aan te geven wat hun ervaringen zijn over de Plusklas. Onderdelen die daarbij aan de orde kunnen komen zijn: inzet, proces van werken, uitvoering of realisatie van een eventueel handelingsplan. De leerlingen ontvangen aan het einde van het schooljaar een geschreven rapport van de plusklasleerkracht.
- Op leerkrachtniveau. Minimaal twee keer per jaar vindt er een gesprek plaats tussen basisschoolleerkracht en plusklasleerkracht.
- Op schools niveau: Aan de hand van de gegevens van de individuele leerlingen wordt elk jaar het rendement van Plusklas plaatsing beoordeeld.

6.5 Kwaliteitsbewaking

De Stafmedewerker Onderwijs/orthopedagoog bewaakt de kwaliteit van de plusklassen.

Aan het einde van het jaar wordt een tevredenheidsonderzoek afgenomen door de plusklasleerkracht (evaluatie met ouders van Plusklasleerlingen, leerlingen en leerkrachten van Plusklasleerlingen).

In gesprekken met ouders en leerkrachten (in februari/maart) wordt nagegaan of de doelen met betrekking tot de leerling gehaald zijn.

7. Ontwikkeling en Scholing

Kennisontwikkeling van de scholen

Doel is te komen tot gedifferentieerde begeleidingsvormen voor meer- en hoogbegaafde leerlingen die grotendeels binnen de eigen school geboden kan worden. Deze begeleiding moet passen binnen de missie en onderwijskundige en pedagogische visie van de Stichting op hoofdlijnen en op schoolniveau wat betreft uitwerkingsniveau.

Het begeleidingstraject bestond in eerste instantie uit twee fasen en nam drie jaren in beslag (2012-2015).

Eindresultaten van het traject zijn:

- Er is een beleidsplan meer- en hoogbegaafdheid voor de Stichting Nije Gaast
- Alle leerkrachten zijn geschoold en beschikken over de basiskennis en de basisvaardigheden betreffende de aanpak van meer- en hoogbegaafde leerlingen
- Elke school heeft tenminste één hoogbegaafdheidscoördinator. Deze biedt extra ondersteuning op schoolniveau.
- Er zijn twee specialisten HB geschoold, die extra zorg ondersteuning kunnen verlenen op Stichtingsniveau
- Elke school werkt conform de afspraken met het SiDi 3 protocol voor signalering en diagnostiek
- Binnen Nije Gaast zijn op bouwniveau afspraken gemaakt over compacting en verrijking;
- In elke groep is een duidelijk, op de onderwijsbehoefte van de leerlingen, aangepast programma vastgelegd .
- Er is een bovenschoolse Plusklas. De procedure van aanmelding hier voor ligt vast. Er wordt gewerkt met een passend curriculum. De onderwijsbehoefte van de leerling wordt duidelijk beschreven en er is een afstemming met de eigen basisschool

Resultaten die nog niet op alle scholen zijn behaald:

- Het vertalen van beleid van Stichtingsniveau naar schoolniveau

Eind schooljaar 2017-2018 stelt Nije Gaast zich als doel dat:

- het werken met hoogbegaafde kinderen op alle scholen een integraal onderdeel van de differentiatie is in iedere groep.
- Dit nieuwe beleidsplan volledig op de scholen is geïntegreerd
- Iedere leerkracht een professional is die vanuit de specifieke deskundigheid weet wat deze kinderen nodig hebben en dit kan vertalen in het eigen handelen.

Om dit te bereiken zal de ontwikkeling en scholing vanaf schooljaar 2015-2016 zich richten op:

- De taak van de schoolleider betreffende de beleidsuitvoering en de professionalisering van het team , m.n. gericht op professionalisering van de leerkrachten, onderwijskundige aansturing en kwaliteit van bewaking en borging.
- Verdere competentie ontwikkeling van HB-coördinatoren (gericht op taakverdeling met

IB-ers, signalering en diagnose, ondersteuning van IB-ers en leerkrachten, aansturen van het team m.b.t. uitvoeren van beleid)

- Verdere competentie ontwikkeling van leerkrachten (gericht op signalering en diagnostiek, bepalen van onderwijsbehoeften van de leerlingen, gebruik van passende materialen en het geven van passende pedagogische en didactische begeleiding en het aangeven van extra hulp).

Scholing/ondersteuning (2015-2017)

‘Goed onderwijs voor ieder kind’ binnen Nije Gaast, gericht op meer- en hoogbegaafde kinderen:

Op schoolniveau: is in ontwikkeling, de structuur staat, verdere uitwerking op de scholen.

Op stichtingsniveau: is voor een groot deel op orde.

Het CvB van Nije Gaast biedt scholen de mogelijkheid van ondersteuning:

Intern

-door de specialisten;

-door de orthopedagoog van Nije Gaast.

Deze hulp wordt op aanvraag van de school ingevuld

Extern

-door een specialist van Cedin.

Deze adviseur van Cedin bezoekt alle scholen in twee tranches:

6 scholen in 2015-2016;

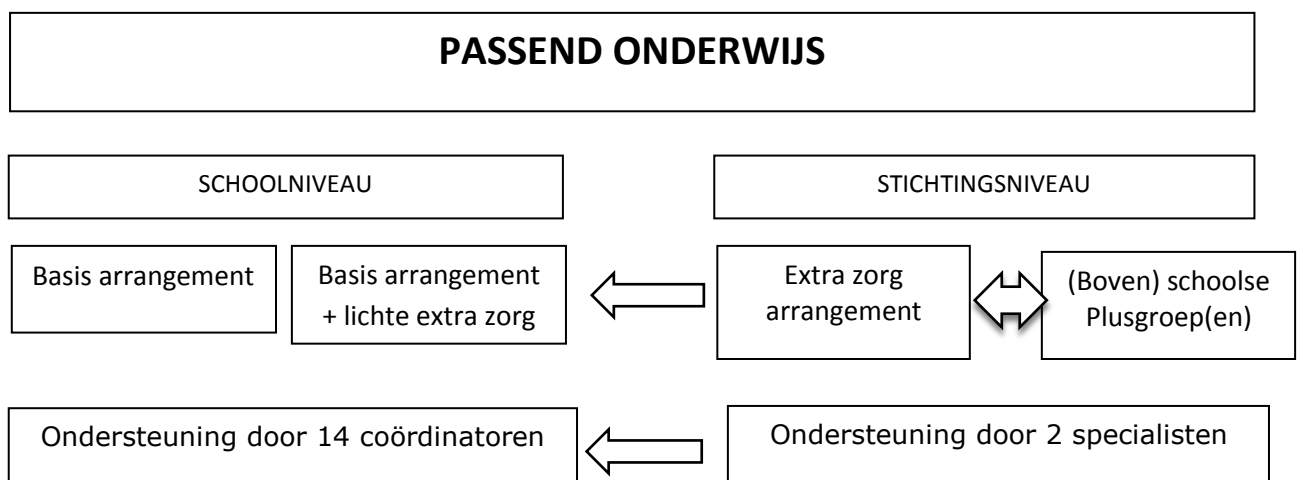
6 scholen in 2016-2017.

Doel is in te gaan op de ondersteuningsbehoefte van de leerkrachten binnen de groep. Op schoolniveau een gesprek over de te ontwikkelen zaken met schoolleider, IB-er en hoogbegaafdheidscoördinator.

Klassenbezoeken vormen een vast onderdeel van het bezoek.

Passend Onderwijs (betreffende meer- en hoogbegaafdheid) binnen Nije Gaast in schema

(mei 2015):

Bijlage Richtlijnen compacten en verrijken

Hoe compacten:

Voor pluswerkers: op elk vakgebied de verhouding 80%-20%. Dit houdt in, dat de kinderen 80% van de basisstof maken en 20% mogen schrappen . Voor leerlingen die op alle vakgebieden I scoren (in schema genoemd "Levelwerkers") geldt een andere verhouding (zie schema hoofdstuk 4)

Wat wel aanbieden?

Richtlijnen volgens SLO:

Rekenen:

- Belangrijke stappen in het leerproces
- Overgang naar formele notaties
- Reflectieve activiteiten
- Belangrijke strategieën en werkwijzen
- Constructieve/ontdekactiviteiten
- Verrijkingstof die wezenlijk moeilijker is
- Activiteiten op tempo
- Introductie van een nieuw thema

Taal:

- Introductie van een nieuw thema
- Aan de eerste les van een nieuw thema, waarin meestal een verhaal (ankerverhaal) aan bod komt, wordt altijd meegedaan. Dit verhaal leidt het thema in, maakt de woordenschat rond dit thema actief en biedt aanknopingspunten tot opdrachten waarin samenwerkend leren en interactief taalonderwijs centraal staan.
- Verkorte instructie
- Ontdek- en onderzoeksactiviteiten
- Verrijkingstof die wezenlijk moeilijker is (open opdrachten)
De uitloopopdrachten in de methode die bedoeld zijn voor tempodifferentiatie worden alleen aangeboden als het om opdrachten gaat met een hogere moeilijkheidsgraad.
- Belangrijke leerstappen in de leerlijn (nieuwe leerstof). Er wordt expliciet rekening gehouden met de leerlijnen spreken/luisteren (veel praktische oefeningen) en formele taalbeschouwing (als een begrip voor het eerst aan bod komt, doet de begaafde leerling mee).
- Betekenisvolle taalactiviteiten (variatie in informatiebronnen)
- Opdrachten gericht op generalisatie en transfer (toepassingsopdrachten) zijn zinvol.
- Taalactiviteiten die gericht zijn op metacognitieve vaardigheden
- Alle reflectieve activiteiten worden aangeboden.

Verrijken m.b.v. Levelwerk

Kinderen die met Levelwerk werken, werken in blokken van vakantie tot vakantie.

Zij krijgen per periode:

Een Levelwerkkaart

Een Logblad leerling

Na afloop van een periode vullen, zowel de leerling als de leerkracht een evaluatie blad in. Hierin worden zowel het product als het proces geëvalueerd.

Ook tijdens het werken blijft de leerkracht altijd in gesprek met de leerling.

In het geval dat een leerling maar voor één vakgebied pluswerk maakt, wordt een planning op dezelfde manier aangeboden. De leerkracht zal dan de levelwerkkaart moeten aanpassen. Maken ze Pluswerk wat niet uit Levelwerk komt, dan moet er een vergelijkbare plankaart gemaakt worden. Wel moeten het logblad en de evaluatiebladen uit Levelwerk worden gebruikt.

Pluswerk is een verplicht werk en niet vrijblijvend. Dit staat dus ook op hun weektaak vermeld.

Belangrijk is dat bij het werken met Levelwerk of ander plusmateriaal de meta-cognitieve vaardigheden ook aan de orde komen zoals leren plannen, strategieën aanleren, reflecteren en evalueren.